

Det er tid til at komme videre

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsens åbningstale ved Inatsisartuts efterårssamling 2018
(Talte ord gælder)

Mulighederne for at komme videre har aldrig været bedre – det er på tide at komme videre

Ærede medlemmer af Inatsisartut, ærede formand for Inatsisartut, kære medborgere

Vi har netop i disse år store muligheder for at kunne løse væsentlige og påtrængende opgaver for vores samfund.

De seneste tal siger, at den økonomiske vækst her i Grønland er steget med 4,4 procent om året.

Og samtidig med denne positive udvikling er ledigheden faldet betydeligt og dermed den laveste i adskillige år.

Økonomien er i orden. Den skal selvfølgelig bruges til nødvendige investeringer..

Samtidig må vi ikke glemme, at det også er livsnødvendigt at gennemføre reformer, der rækker ind i Grønlands nærmeste fremtid.

Det er reformernes tid. Der skal nu både tages beslutninger og handles.

Vi skal gennem vort politiske arbejde sikre en større lighed for stor del af vores befolkning, og derved også en højere grad af velfærd.

Grønlands evne til klare sig selv i en økonomisk sammenhæng skal være kursen. Økonomien skal til stadighed forbedres, så vi en dag bliver selv bærende og ikke længere er afhængige af et tilskud udefra.

Finanslov

Naalakkersuisut har som målsætning, at der i de næste fire år er balance i de samlede udgifter og indtægter. År med gode indtægter skal ikke føre til overforbrug. Derfor skal vi handle klogt investere dette overskud i Grønlands fremtid.

Vi vil have liden grund til stolthed, hvis vi ikke sikrer de unge – og ikke mindst de fremtidige generationers – vilkår mens vi er i en økonomisk gunstig situation. Under økonomisk gode kår må vi huske, at forberede os til fremtiden.

Vi skal naturligvis bruge penge på presserende sager og som kræver hurtigt handling i den daglige drift, men vi må også tænke på, at vi i fremtiden får perioder med faldende indtægter.

Landingsbaner

Jeg er glad for, at vi nu befinder os i en situation, hvor vi har rigtig gode muligheder for at få tilpasse lufthavnsområdet til borgernes aktuelle behov. Aldrig tidligere har lysten til at deltage i Grønlands udvikling udefra været større end nu.

Lars Løkke Rasmussen og jeg, underskrev her i efteråret en aftale om, at man fra den danske stats side vil være med til at finansiere dette lands lufthavne.

Aftalen vi underskrev indeholder, at staten indskyder 700 mio. kr., der direkte er med til at finansiere anlæggelsen af kommende lufthavne i Nuuk og Ilulissat. Aftalen betyder også, at Grønland kan sikre sig lavere forrentning af de beløb, der skal lånes. Jeg håber selvfølgelig, at denne mulighed vil blive godt modtaget af Inatsisartut.

USA's forsvar vil også gerne deltage i projektet.

Myndighederne fra USA forsøger ikke at lægge skjul på, at de gerne vil deltage, fordi det også vil gavne dem selv, men myndighederne fra USA fremhæver alligevel, at de gerne vil bidrage til en løsning, der kommer den grønlandske befolkning til gode.

Vi må nu gennemføre vores lufthavnsprojekter. Vi skal realisere reformen, for at udvikle andre erhvervsområder.

Vi må udnytte de optimale muligheder lige foran os nu.

De internationale lufthavne her i landet blev anlagt under sidste verdenskrig. Siden har samfundets behov bevæget sig i helt nye retninger. Samfundets behov for tilrettelæggelse af trafik er ligeledes ændret for længe siden. Vi må blive ved med at tilpasse os den udvikling, der aldrig stopper.

Vi må føre den positive udvikling, som samfundet ønsker – det er på tide at komme videre.

Reformer

Der skal ligeledes gennemføres reformer indenfor socialområdet, arbejdsmarkedet og skatteområdet.

Overordnet set er formålet med disse omstruktureringer, at borgerne skal stilles mere lige hvad angår deres livsvilkår..

Ud over dette skal der på længere sigt ske en forøgelse af borgernes uddannelsesniveau, for det er det vigtigste grundlag for at opnå mere ligeværdige vilkår.

På Inatsisartuts ekstraordinære møde i foråret 2018 behandlede Inatsisartut spørgsmålet om indførelsen af beskæftigelsesfradraget. Det skulle være det første tiltag til, at borgerne hurtigst muligt får mere ligeværdige vilkår.

Selvom det er ønskeligt, at beskæftigelsesfradraget var blevet indført hurtigt, er det desværre nødvendigt, at vi først udvikler et særligt edb-værktøj til denne lovændring. Naalakkersuisut har derfor nu som målsætning, at beskæftigelsesfradraget indføres med virkning fra år 2020.

En anden vigtig målsætning for gennemførelsen af omstruktureringerne er, at det i højere grad skal kunne betale sig at være i arbejde. Her i landet bør det være mere tillokkende at være i arbejde frem for at blive forsørget af det offentlige. Netop derfor bør flest mulige i den arbejdsdygtige alder også kunne tage vare på sig selv, og gennem skatten være med til at give deres økonomiske støtte til samfundets øvrige sociale forpligtelser. Vi må samtidig mere målrettet gøre noget for at få denne gruppe aktiveret med færdigheder til en beskæftigelse.

I 2016 var overhalvdelen af de 16-18 årige endnu ikke i gang med en uddannelse. Omkring en tredjedel af dem var i beskæftigelse, mens de resterende hverken var i uddannelse eller beskæftigelse. Det er et forhold vi ikke kan leve med. Derfor må vi

arbejde for at opnå, at mange flere af dem efter endt skolegang begynder på en uddannelse.

Uddannelse

Uddannelse er det vigtigste af de forhold, der på længere sigt vil kunne sikre borgerne mere ligeværdige vilkår, hvad angår indtægter og andre forhold. Når antallet af uddannede i et samfund stiger, vil en større del af dem også kunne forsørge sig selv.

Mulighederne for uddannelse er på mærkbar vis blevet stadigt bedre. For eksempel er der 54 procent flere, der har gennemført en videregående uddannelse i 2017 i forhold til 2007. Derfor må vi som folkevalgte blive ved med at arbejde for en forbedring af samtlige uddannelser. Den registrerede forøgelse af uddannelsesmulighederne skal til derfor fortsætte.

Jobsøgning

Heldigvis er antallet af de registrerede arbejdssøgende her i landet faldende.

Efter Grønlands statistiks tal er antallet af registrerede arbejdssøgende siden 2014 det allerlaveste. Antallet af arbejdssøgende målt på hele år var i 2014 i gennemsnit på lige under 3.800. Dette tal var for 2017 ca. 1000 lavere, da det registrerede ledighedsstal i gennemsnit dengang var på lidt under 2.800.

Opkvalificeringer og andre tiltag, der er gennemført, har ført til denne reduktion af de registrerede arbejdssøgende. Disse tiltag med opkvalificeringer af relevante kvalifikationer, er noget der til stadighed skal gennemføres.

Ud over kurser til uuddannede sker der også en indsats for, at stadigt flere i fremtiden gennemfører deres uddannelse. De unge mennesker instrueres ved en særlig indsats. Dette tiltag skal selvfølgelig fortsætte.

Erhverv

Naalakkersuisut har selvfølgelig det formål at rammerne for driften af eksisterende erhverv og etableringen af nye skal være gode.

En ny lov om virksomheder er allerede sat i kraft. Den lov er udarbejdet med det formål at erhvervsdrivende på flere områder får stillet lavere krav. For eksempel kan der etableres nye virksomheder ved at meddele det over internettet til Erhvervsstyrelsen.

Igennem mange år har det kun været fiskerierhvervet der har tjent penge til landet. Derfor må vi gøre en særlig indsats for at forbedre andre erhvervsområders muligheder for indtjening, hvilket har været formålet i mange år..

Turisme

Det er Naalakkersuisuts mål, at turismen som erhverv bliver større, ikke mindst i forhold til de igangværende planer om lufthavne.

I de seneste år er der sket en stadig forøgelse af turismen. Ud over dem, der ankommer med fly og indlogerer sig på hoteller, er store skibe med turister også stadigt forøget i antal. Denne udvikling må vi fortsat forsøge at sikre.

I samarbejde med kommunerne gøres der en særlig indsats for at der i alle dele af landet etableres besøgscentre til turister.

.

Der skal udarbejdes en national turismestrategi, for alle regioner. Den bliver udgivet i midten af 2019.

Mineraludvinding

Vi kan glæde os over at der her i landet er en stigende interesse for småskala-udvinding af mineraler. Der er en stigende bevågenhed i befolkningen for en bedre udnyttelse af disse ressourcer. Det er sådan det skal være. En udvikling som denne, der skabes af befolkningen bør fremmes yderligere.

Greenland Ruby A/S, som åbnede minen i Aappilattoq ved Qeqertarsuatsiaat sidste år er på nuværende tidspunkt det eneste selskab, der driver aktiv mine i Grønland.

Men der er grundlag for en optimisme om, at der kommer flere aktive miner til landet.

Antallet af efterforskningstilladelser er steget, og på dette grundlag er der grund til at være optimistisk med hensyn til en åbning af endnu flere miner i de kommende år.

Fiskeri

Fiskeriet danner baggrund for den produktion der er landets vigtigste indtægtskilde

Der skal underskrives en aftale om, at der ikke skal ske ikke-kontrolleret fiskeri i det arktiske polarhav af ti lande. Og det sker i Ilulissat netop i dag.

Der er ikke tale om en total fredning for hele polhavet, men grundlæggende er det formålet, at der ikke skal åbnes for fiskeri omkring Nordpolen før der foreligger tilstrækkelig viden, og før der foreligger bæredygtige regler for udnyttelse.

Den ny koalition har derfor besluttet, at der skal nedsættes kommission, der skal komme med anbefalinger til en ny fiskerilov, men først efter alle relevante parter er blevet hørt.

Derfor har Naalakkersuisut valgt at udsætte en endelig fremsættelse af et lovforslag til Forårssamlingen 2019.

Udenrigsanliggender

Grønlands kontakt med andre lande er vigtig. De allerede oprettede repræsentationer er derfor til fordel for Grønlands samkvem med andre lande. Jeg er glad for at vi, udover de nuværende repræsentationer i Brüssels og i Washington D.C., opretter en repræsentation i Reykjavik, som vil fremme samarbejdet mellem Grønland og Island yderligere.

Vores nærmeste samarbejdspartnere med udlandet er medlemslandene i EU.

Den nuværende samarbejdsaftale vort land har med EU gælder til og med 2020. Vores ansatte i Brüssels har igangsat forhandlingerne med henblik på fornyelse af denne aftale, der gælder fra 2021.

Englands beslutning om at forlade EU kommer også til at få betydning for Grønland. Vi har et kommercielt samarbejde med England gennem EU-aftalen. Når England forlader EU ændres forholdene. Og i den forbindelse er det nødvendigt, at vi forbereder os. Derfor er vores embedsfolk i Brüssels i gang med indledende drøftelser med England.

Naalakkersuisut vil løbende informere om udviklingen i dette arbejde.

Natur og miljø

Da den politiske koordinationsgruppe mellem Naalakkersuisut og kommunerne, der består af hele Naalakkersuisut og samtlige borgmestre, holdt møde i sidste uge, enedes de om, at væsentlige forbedringer vedrørende håndtering af affald i hele Grønland.

Naalakkersuit og borgmestrene enedes om, at kommunerne i fællesskab skal etablere et affaldsselskab, dette selskab skal etablere to forbrændingsanlæg og højst tre forbrændingsanlæg til olieprodukter, der skal betjene hele landet, man enedes om etableringen og driften af dem.

Der skal indføres nye ordninger, således at affald og olieaffald i mindre udstrækning forurener, og at de forbrændes således, at der kan ske en udnyttelse af energien. Alle kommunerne skal være medejere af de kommende selskaber, der skal drive forbrændingsanlæggene, der skal stå for, at affald ikke går ud over miljø eller helbredsforhold, forurener mindre og at afbrændingens energiproduktion bliver udnyttet.

Naalakkersuisut har tilsluttet sig, at der indføres et forbud mod tung olie – HFO - i Arktis, gennem FN's internationale søfartsorganisation IMO. Fra Naalakkersuisut's side lægger vi vægt på en beskyttelse af natur og miljø, men samtidig er det nødvendigt at få undersøgt, hvilke andre konsekvenser et forbud kan få for samfundet. Denne vurdering har fundet sted.

Energiforsyning

Her på efterårssamlingen vil Naalakkersuisut fremsætte et forslag til en lov om elkraftværker baseret på vandkraft.

Vedrørende energiforsyning har Naalakkersuisut stadig en målsætning om, at samtlige beboede steder i året 2030 skal være forsynet med ikke-forurenende elværker. For at opnå denne målsætning har Naalakkersuisut sikret sig, at der de næste fire år gennemføres forsøg med vindmøller og solceller.

Blandt målene er, at der skal annonceres med mulighederne for at etablere store elkraftværker baseret på vandkraft over for særlige selskaber, der har et meget stort forbrug af el, særligt selskaber der i høj grad benytter computere. Hvorfor skulle eksempelvis Google ikke være interesseret i el, der dels ikke forurener, og dels er meget billig?

Opslagene vedrørende mulighederne for at bygge elkraftværker baseret på vandkraft over for store virksomheder med et stort elforbrug er allerede igangsat.

Boligforhold

Vi fremlægger på denne Samling et lovforslag til et medbyggerhus. Det indeholder ændringer, der sænker kravene for at komme i betragtning til et medbyggerhus. Det vil uden tvivl medføre, at flere bliver godkendt til at bygge deres eget medbyggerhus.

Og så fortsætter forhandlingerne om en overførsel af ejendomme, der er ejet af selvstyret til at blive ejet af kommunerne. Arbejdet med en omfattende sektorplan for ejendomme ejet af selvstyret er ved at være tilendebragt.

Sociale forhold

Vi skal huske på, at et af de vigtigste områder vi til stadighed skal gøre en indsats for, er familiernes forhold.

På den baggrund arbejder Naalakkersuisut ihærdigt for at få udarbejdet en familiepolitik. Ved at få forbedret forholdene for de enkelte familier skal der skabes mulighed for, at vores børn opnår bedre forhold.

For at undgå, at så mange børn bliver anbragt udenfor eget hjem, arbejder Naalakkersuisut på en bedre plan for familiepolitik.

.

I forbindelse med arbejdet med forebyggelse af seksuelt misbrug fremlægges et forslag til ændringer af retsplejeloven og lov om det grønlandske retsvæsen her på efterårssamlingen.

Sundhed

Sundhedsvæsenet befinder sig desværre i en meget presset situation vedrørende mangel på personale. Det er ikke nemt at få ansat læger og sygeplejersker. Og ikke mindst på grund af denne tilstand, skal vi i langt højere grad prioritere, hvordan vi bliver bedre til at forebygge sygdomme. Vi må finde andre muligheder for at kunne løse disse store problemer.

En af disse veje er, at sundhedsvæsenet i øjeblikket er i gang med tilkalde sygeplejersker fra andre lande. Der er her tale om en forsøgsordning. Samme model anvendes for at finde læger.

Vores sundhedsvæsen er i gang med at forberede en tilfredshedsundersøgelse, der sætter fokus på patienters tilfredshed med den behandling, de modtager fra sundhedsvæsenet. Vi regner med at der foreligger et resultatet fra denne undersøgelse i 2019.

Kommunerne

Ved årets start fik vi to nye kommuner her i landet. Den tidligere Qaasuitsup kommunia blev afskaffet, og i stedet blev Kommune Qeqertalik og Avannaata Kommunia dannet.

Efter oprettelsen af disse kommuner fungerer de tilsyneladende godt. Jeg håber, at de nye kommuner er med til at forbedre borgerindflydelsen i Grønland.

I begyndelsen af dette år blev der stillet krav om borgerråd i samtlige af landets kommuner. Borgerråd gælder på steder, hvor der i forvejen ikke er en bygdebestyrelse. Borgernes medbestemmelse er på bedste måde er ved at blive forbedret.

Afslutning

Afslutningsvis vil jeg give udtryk for min glæde over, at der igen er skabt et grundlag for samarbejde i Inatsisartut. Naalakkersuisut har indgået samarbejde med Demokraterne, der har valgt at være parlamentarisk grundlag for koalitionen, der foruden Siumut også består af Atassut og Nunatta Qitornai.

Vi står foran en politisk periode, hvor vi har gode muligheder for at opnå politiske resultater.,

Det er altid nemmest at påpege forhindringer, hvorimod det kan være svært at skabe resultater, der er baseret på det gode samarbejde.

Jeg vil slutte denne åbningstale med at citere et af Augo Lynge's budskaber til ungdommen, som er med i udgivelsen "TarK`isût". Budskabet har denne ordlyd:

" Det er derfor nu en nødvendighed for enhver, der er ung til at fatte og forstå dette: Vi kan ikke styre ved bare at sørge for os selv alene, men fordi vi er en del af samfundet, og uanset hvem vi er, bliver vi af vort samfund og vore medborgere pålagt at have et ansvar for at gennemføre eller ikke at gennemføre vore opgaver. Vi må forstå, at vi ikke bare er født for at gå gennem livets glæder og sorger ved alene kun at tænke på os selv; vi skal være til gavn for vort samfund, og være en af de uundværlige byggesten, som vort hus bygges op og består af (uanset om vi er en hjørnestein eller ej)." – citat slut

Ærede Inatsisartut. Jeg ønsker jer en Efterårssamling med god debat og resultater.
Tak.